

2. Сергієнко Г. Л. Роль конституційно-правового регулювання відносин держави і релігійних організацій у гарантуванні свободи віросповідання в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. / Г. Л. Сергієнко ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2004. – 18 с.

В статье исследуется деятельность религиозных объединений в Украине. Определены организационные основы функционирования религиозных объединений. Проанализирована соответствующая законодательная база и обозначены направления ее совершенствования.

The article examines the activities of religious organizations in Ukraine. Defined organizational principles of functioning of religious communities. Analysis of the relevant legislative framework and directions for its improvement.

Стаття надійшла до редколегії 08.02.2013

УДК 321.01:316.35

Сурвілайтє Д. В., НУ «ОЮА»

МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Статтю присвячено визначенню сутності та особливостей функціонування молодіжних субкультур в сучасному світі. Досліджуються поняття «молодь», «молодіжна субкультура», аналізуються процеси соціальної диференціації та вплив моди на процеси ідентифікації представників молодіжних субкультур.

Актуальність дослідження функціонування та розвитку молодіжних субкультур з точки зору політичних наук обумовлена специфічною роллю молоді у політичній взаємодії. Динамізм, демографічні та вікові характеристики представників молодого покоління дозволяють відзначити особливості їхнього політичного впливу у сучасному світі.

У сучасних соціально-економічних та політичних умовах поняття «молодь» нерідко асоціюється з негативними характеристиками - безвідповідальністю, соціальною та політичною пасивністю, прагненням до легкого та незаслуженого отримання матеріальних благ, бездуховністю, аморальністю – і це далеко не повний перелік визначень, що застосовуються до «портрету» молодої людини.

Проблеми молодих громадян, серед яких політичні, соціальні та економічні (зокрема, соціалізація, виховання, освіта, політична

участь, працевлаштування та ін.) виступають предметом міждисциплінарних досліджень.

Враховуючи, що процес становлення молоді перебуває під впливом політичних цінностей, ідеологій, норм, традицій – тобто комплексу соціально-політичних чинників, можна визначити молодіжні субкультури в якості важливого фактору формування ідентичності та політичної соціалізації молоді.

Молодь виступає як особлива соціальна, вікова та демографічна спільнота, що знаходиться у перехідному стані від дитинства до дорослого життя. У цьому процесі формується особистість, політична позиція, соціальна ідентичність молодого людини, її соціальна роль, статус, професія.

Грунтовні наукові дослідження молоді та молодіжних субкультур представлено у роботах таких зарубіжних та вітчизняних авторів, як М. Головатий, В. Піддубний, А. Ручка, В. Тихонович, В. Чорноволенко, В. Осовський, В. Паніотто, В. Шубкін, Ф. Філіппов, М. Руткевич, О. Каретна, В. Лісовський, С. Іконнікова, М. Тітма, Н. Юрій та ін.

На думку українського дослідника М. Ф. Головатого, «Стан суспільства, перспективи його подальшого розвитку можна визначити й спрогнозувати у розрізі стану і шляхів соціалізації саме молодого покоління, стосовно всіх форм його життєдіяльності. При цьому важливого значення набуває спадкоємність поколінь. Вона обумовлена рядом об'єктивно-історичних причин, пов'язаних як з особливостями розвитку людської спільноти, так і місцем та роллю самої молоді в суспільстві. Бо історія – це не що інше, як постійна зміна поколінь, кожне з яких відповідним чином не лише успадковує матеріали, капітали, продуктивні сили, передані йому старшими поколіннями, але й примножує, розвиває їх. Отже, від того, як буде передаватися від одного до другого покоління матеріальна і духовна спадщина, залежить стабільність і перспективність суспільного розвитку. Питання суті молоді як великої соціально-демографічної групи, характеру і особливостей молодіжного руху має велике як теоретичне, так і практичне значення, бо дає змогу, з одного боку, створити умови для саморозвитку і самореалізації молоді, а з іншого, – включити молодь у всі суспільні процеси з метою прогресивного поступу суспільства вперед» [1, с. 38].

Щодо вікових меж молоді як соціальної групи, то можна відзначити наступні підходи, в основі яких – економічні, соціальні, юридичні та політичні фактори, а також ставлення до тривалості процесу «соціалізації» та «політичної соціалізації»: - 16 – 30 років; - 11 – 25 років; - 15 – 28 років; - 16 – 24 роки; - 14 – 35 років.

Відсутність єдності серед дослідників молодіжної проблематики щодо вікових меж молоді свідчить про те, що молодь – найбільш динамічна суспільна група. Представники молодого покоління знаходяться у процесі динамічного пошуку та визначення власних ціннісних орієнтацій, політичних позицій та політичної сідомості, моральних, професійних та естетичних інтересів. Цей процес обумовлює специфічні проблеми молоді, серед яких слід відзначити високий рівень залежності від батьків, безробіття, відсутність власного житла та перспектив його придбання, неготовність до зрілих відносин у родині, колективі та соціумі, проблеми із здоров'ям, високий рівень девіації, злочинності, наркоманії та інших відхилень серед молоді.

Молодь – це достатньо велика соціальна група, яка характеризується віковою специфікою, тому не дивно, що у молодіжному середовищі існують і співіснують різні (часто – альтернативні) уявлення щодо «покликання» молодих людей, їхнього місця у суспільстві, моди, стилю, соціальних норм, цінностей та інтересів. Саме такі уявлення стають основою формування та діяльності молодіжних субкультур.

У цьому контексті молодіжну субкультуру можна розуміти як певну реакцію молодих людей на процеси та події, що відбуваються у суспільстві. При цьому, сутність соціальної позиції молодих людей визначається прийняттям чи неприйняттям суспільних «правил гри», а формування молодіжних субкультур полягає у вираженні ставлення (часто – опозиційного) по відношенню до офіційної точки зору, загальноприйнятої у суспільстві позиції та масової культури. Але сама по собі молодіжна субкультура гетерогенна, неоднорідна, що пояснюється соціальною нерівністю та соціальною диференціацією представників молодого покоління у суспільстві. Нерівність, як відповідна форма соціальної диференціації, при якій окремі індивіди, соціальні групи та верстви, класи та страти знаходяться на різних щаблях вертикальної соціальної ієрархії, обумовлює володіння різними можливостями відносно задоволення власних соціальних, культурних, економічних та духовних потреб.

В цілому, феномен субкультури можна інтерпретувати наступним чином.

По-перше, як певну, відмінну від панівної культури, систему цінностей та соціальних установок, способів групової поведінки та життєвих стилів, якій притаманні відповідні атрибути та ритуали.

По-друге, як спосіб вираження таких альтернативних цінностей, що проявляється у мові, поведінці, одягу, зачісках, моді в цілому, ставленні до домінуючих соціокультурних систем та представників інших субкультур.

По-третє, субкультура виступає частиною культури, її представники у процесі діяльності «відштовхуються» від загальнокультурних пластів та зразків. Водночас, субкультура створює власний світ, відмінний від інших соціальних просторів. Можна говорити про субкультури національних меншин, професійні (у тому числі – наукові, медичні, спортивні) субкультури, релігійні субкультури, кримінальні субкультури та ін. Проте, найбільш розгалуженою виступає молодіжна субкультура, вона включає велику кількість різновидів, неформальних об'єднань та життєвих стилів.

Зокрема, серед одних з перших молодіжних субкультур виділяють тедді-бойз, які з'явилися у другій половині минулого століття. У 60-х роках ХХ ст. серед молодіжних субкультур з'явилися стиляги, рокери, байкери, гіпі, панки, а згодом – скінхеде, футбольні фанати, емо, «толкієнсти», репери, гакери та ін.

До основних характеристик молодіжних субкультур можна віднести:

- особливу моду, що виражається у зачісках, одязі, аксесуарах;
- мову та особливий символічний світ;
- музику;
- емоційність поведінки;
- агресивне та/або негативне ставлення до представників інших молодіжних субкультур;
- організацію оточуючого соціального простору (специфічні місця зібрань, відповідна атрибутика, у деяких випадках – захист власної території та ін.);
- високий рівень групової солідарності;
- індиферентне ставлення до політичного життя суспільства, ігнорування загальноприйнятих норм та цінностей, відчуженість від економічного життя.

Останнє проявляється у відсутності особистісної ідентифікації, відтворенні визначеної поведінкових стереотипів, деперсоналізації соціальних установок, апатії, байдужості до соціального життя поза межами субкультури.

Молодіжні субкультури класифікуються за інтересами (музикальні, спортивні, філософські, містичні, технічні, екологічні та ін.), за способами світосприйняття (романтичні, гедоністичні, розважальні, ескапістські, кримінальні, радикальні та ін.), за способом проведення часу (гра, у тому числі – комп'ютерна, слухання музики, спорт, творчість та ін.).

Сутність та специфіка функціонування молодіжної субкультури визначається такими складовими, як умови діяльності та об'єкти інте-

ресу членів групи, соціальні регулятори поведінки членів субкультури, критерії оцінки інтеракцій представників субкультури.

При аналізі молодіжних субкультур на особливу увагу заслуговують зовнішні прояви – стилістика субкультури, яка сприяє процесам ідентифікації та соціалізації особистості в умовах субкультурної спільноти, має відповідне психологічне та символічне навантаження, створює завершеність образу молодого людини.

Зовнішні атрибути молодіжних субкультур можуть змінюватись протягом часу, вони відзеркалюють зміну моди та модних тенденцій у суспільстві. Перш за все, мова йде про «конструювання» зовнішності людини, про одяг, зачіску, косметику, вибір аксесуарів. Велика увага приділяється оформленню безпосереднього середовища проживання представника відповідної молодіжної субкультури (інтер'єр, різні побутові речі). Нарешті, мода може проявлятися у творах мистецтва, архітектурі, художній літературі тощо. Структурно феномен моди складається з трьох ціннісних рівнів:

- ціннісний аспект стандартів і об'єктів;
- рівень внутрішніх («атрибутивних») цінностей;
- рівень зовнішніх («денотативних») цінностей.

У сучасному світі виділяють наступні функції моди:

- комунікативна;
- інтеракційна;
- компенсаторна;
- регулятивна;
- інноваційна;
- соціально-психологічна.

Перша функція проявляється в обміні інформацією між представниками молодіжної субкультури, тут мода виступає як особливий соціальний знак, символ. Друга функція – інтеракційна представляє моду як спосіб соціальної інтеракції (взаємодії). Третя, компенсаторна функція дозволяє за допомогою моди задовільняти відповідні потреби молодого людини, виступаючи в якості регулятора (четверта функція) його поведінки у широкому соціальному середовищі та у просторі субкультури. Інноваційна функція визначає нові стилі поведінки, засновані на виявленні нових форм у функціонуванні молодіжних субкультур, або оновленні вже наявних. Нарешті, соціальна функція забезпечує сприйняття суспільних норм і цінностей.

Молодь виступає основним «споживачем» моди і швидше від інших соціальних груп реагує на всі зміни в модній індустрії. У цьому сенсі альтернативні молодіжні субкультури містять величезний інноваційний потенціал створення та поширення нових стилей моди.

Таким чином, можна говорити про міцний зв'язок між модою та молодіжними субкультурами, який виражається у тому, що субкультури створюють власну моду, водночас, впливаючи на розвиток моди в цілому.

Бібліографічний список

1. Головатий М. Ф. Державна молодіжна політика як феномен суспільного розвитку і нова парадигма державотворення у країнах перехідного стану [Електронний ресурс] / М. Ф. Головатий. – Режим доступу : <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=8&n=23&c=258>.

Статья посвящена определению сущности и особенностей функционирования молодежных субкультур в современном мире. Исследуются понятия «молодежь», «молодежная субкультура», анализируются процессы социальной дифференциации и влияние моды на процессы идентификации представителей молодежных субкультур.

This article is devoted to the determination of the nature and the functioning of youth subcultures in the modern world. We study the concept of «youth», «subculture», analyzes the processes of social differentiation and the influence of fashion on the process of identification of representatives of youth subcultures.

Стаття надійшла до редколегії 05.02.2013

УДК 32.019.5.001.33

Руженко Л. М., НУ «ОЮА»

СУТНІСТЬ ТА ПІДСТАВИ КЛАСИФІКАЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

Громадська думка виступає дзеркалом суспільно-політичних процесів, індикатором сприйняття громадськістю діяльності владних та політичних діячів. Для громадської думки характерний стан «плинності»; нестабільність являється її головною характеристикою.

Актуальність дослідження сутності та підстав класифікації громадської думки зумовлена її важливістю та значимістю громадської думки механізмів її формування в умовах демократичного політичного режиму обумовлена важливістю громадської думки у взаємодії влади та суспільства, значимістю у процесі державного управління, виборчих кампаніях. Громадська думка – явище досить умовне,